

- Meditatie
- Ambtelijke praktijk
- Bijbelstudie
- Kerkelijk actueel
- Boekbespreking

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

ADVENT

*Zie, de dagen
komen, spreekt
de Heere, dat
Ik David een
rechtvaardige
Spruit zal
verwekken,
die zal koning
zijnde regeren
en voorspoedig
zijn, en recht en
gerechtigheid
doen op de aarde.*

Jeremia 23 : 5

*Wie dacht
er toen aan
Maria de
nederige
maagd uit
Nazareth, dat
zij de moeder
van Christus
zou worden?*

Zie, zegt Jeremia in de naam van zijn zender. Het wil zeggen, merk er op. Ga het niet achteloos voorbij. Vestig er uw aandacht op. Dit is niet overbodig. Wanneer het heden niets dan treurigheid biedt, neemt dit niet zelden ons gehele hart in beslag. Het is een bijzondere genade, wanneer men uit de tegenwoordige druk een blik mag slaan naar een betere tijd, die van Godswege wordt beloofd, maar waarvan op het ogenblik nog niets is te zien. Ook hebben wij in dit "Zie" een verbinding te zien met het voorafgaande. Dit laatste echter ziet ook reeds op de toekomst, maar dan een, die wat dichterbij ligt. Herders zou de Heere verwekken die weiden zullen, hun ambt waardig. Dit zou plaats hebben onmiddellijk na de ballingschap. Sommige herders zijn met name ons bekend.

Te denken valt aan bijvoorbeeld Zerubbabel, Nehemia, Ezra. En niet minder de profeten Haggai, Zacharia, Maleachi, mannen die het goede voor hun volk zochten. Dezen leidden het volk na de ballingschap in rechte banen. Zij waren het, die het volk de belofte voor ogen hielden, n.l. de aanstaande komst van de Messias. Maar ook Jeremia die lang voor deze mensen geleefd heeft, wijst het in zijn dagen zo diep schuldige volk op de Christus, onder het beeld van een Spruit. Dat wil dus ook zeggen, dat Hij uit een geslacht zal ontspruiten. Dat geslacht wordt hier in David genoemd. Het is niet de eerste keer dat David wordt genoemd als een der voorvaders van Christus

naar het vlees. De profeet Nathan heeft het reeds aan David voorgezegd, dat zijn zaad tot in eeuwigheid koning zou zijn. Dat zag natuurlijk op het geestelijk rijk. Want het aardse rijk Israëls heeft zijn heerschappij moeten afstaan aan die heidenen, in wier midden zij moesten wonen. En niet minder heeft Jesaja voorgezegd, dat er een rijsje zou voortkomen uit de afgehouden tronk van Isai en een scheut uit zijn wortelen zou vrucht voortbrengen. De afgehouden tronk beduidde, dat het huis van David zijn aardse heerschappij over Israël ten laatste zou moeten prijsgeven.

In de dagen van de laatste telgen van David was het jodendom onder de macht van de Romeinen, terwijl over dat jodendom Herodes als zet-koning regeerde. De Spruit was dus tevens het rijsje, een scheut uit de wortel Isai. Het scheen dus alsof de belofte falen zou. Wie heeft in die dagen gedacht aan Maria en Jozef, waarin de heilsbelofte haar vervulling zou vinden? Wie dacht er toen aan Maria de nederige maagd uit Nazareth, dat zij de moeder van Christus zou worden? En welke vrome Israëliet heeft zijn verwachting op haar gericht, gelovende dat zij de aangewezen afgehouden tronk was, waaruit de spruit, de scheut, het rijsje zou voortkomen, waarin al de geslachten des aardbodems gezegend zouden worden? In de heilige Schrift wordt er niet één genoemd. Wel waren er in die dagen die verwaardigd werden, het geloof inzake de belofte te mogen behouden, trots

alle tegenstand en alle verachting hun aangedaan. Ook konden zij zich onmogelijk met het beginsel van het verstarde Farizeïsme verenigen. Maar hoe en waar de Heere zijn belofte zou vervullen was hun onbekend. De Heere liet het op eind van alle berekening uitlopen, terwijl de belofte ook zelf van zulk een eind getuigde. Wij kunnen hieruit weer weten, hoe diep onkundig de mens door de zonde geworden is. Zijn verstand is verduisterd. Telkens heeft ook Gods volk nodig, dat de belofte vernieuwd en het geloof door middel van de vernieuwde belofte versterkt wordt. Ja, de begenadigde mens heeft nodig, dat de Heere hem bij de hand houdt, anders zou hij nog door middel van zijn eigen verkeerde berekening inzake zijn geloof voorgoed schipbreuk lijden. De onveranderlijkheid en de trouw Gods schitteren juist daar, waar Gods volk met zijn eigen verwachting aan het eind komt. Ook hebben wij nog een voorbeeld in de geschiedenis van de herders in Efrata's velden.

Ook zij waren levend gemaakte mensen. Zij leefden uit de belofte inzake de geboorte van Christus. Zij waren in dezelfde landstreek waar Jezus geboren was. En nog wisten ze niet dat het gebeurd was. Zij hadden nog nodig, dat een engel het hun mededeelde. Ziedaar des mensen onkunde zelfs onder geestelijke werkzaamheden. In alles komt het zo uit, dat heel de zaligheid uit God, door Hem en tot Hem is. Er zal niet één kind van God met recht zich kunnen beroemen op zijn licht of op zijn

goede kijk op die zaken. Alle roem is en blijft bij het schepsel uitgesloten. Het is slechts onverdiende zaligheid. Het wordt tenslotte dan ook een roemen in vrije gunst alleen. Heel die gang van zaken ligt reeds verklaard in de Naam van Hem, die in deze woorden aan het woord is: Het is Jehova, de “Hij zal zijn”, zoals letterlijk deze naam

betekent. Niets kan de mens zelfs na ontvangen genade tot zijn zaligheid toedoen. Ook niets tot vervulling of tot het bespoedigen der belofte.

Integendeel! De mens zou, indien de Heere het niet verhoedde, de vervulling tegenwerken, ja zelfs teniet doen. Maar des Heeren Naam

staat voor Zijn eigen Woord in. De mond des Heeren heeft het gesproken. Dat is genoeg. Dat is de waarborg dat het geschieden zal. Hoe? Dat late men aan God over, zodat Zijn eeuwige Naam blinkt in de vervulling van hetgeen Hij Zijn gunstvolk heeft beloofd.

K. Groen

Ambtelijke praktijk

DL, hoofdstuk 3 en 4, art. 3

Laat de Schrift spreken

Artikel 3 van hoofdstuk 3 en 4 van de Dordtse Leerregels ligt voor ons. In dat artikel gaat het weer over de mens. Zelfs over de mensheid. Het mensbeeld van iedereen wordt gegeven. Alle mensen worden in zonden ontvangen en als kinderen des toorns geboren en zijn onbekwaam tot enig zaligmakend goed en geneigd tot kwaad. Dood in zonden en slaven der zonde. En willen noch kunnen

tot God niet wederkeren, noch hun verdorven natuur verbeteren, noch zichzelf tot de verbetering daarvan schikken, zonder de genade des wederbarenden Heiligen Geestes.

Ondertekend

Op deze belijdenis zijn veel reacties gekomen en het is nog niet voorbij. Op zich is het te begrijpen want welk een beeld, welk een

werkelijkheid wordt van de mens gegeven. Dit zo te aanvaarden gaat een stap te ver. Zeker, over de zonden kan en mag niet gezwegen worden. Strijd aanbinden tegen het kwade is noodzakelijk. In het verleden was de inzet: bouw scholen en je kunt gevangenis sluiten. Nu is het het benadrukken van normen en waarden. De inzet daartoe mogen we niet voorbijzien. Het dient benadrukt te worden: woorden wekken, maar voorbeelden trekken. Met het advies erbij: verbeter de wereld en begin bij jezelf. Nu dient elke poging vergezeld te gaan van de leiding en werking van Woord en Geest en de werking van de Geest in het leven zelf zodat er is de vreze des Heeren in woord en daad. Maar als het nu gaat over de belijdenis in de kerken, in de gemeenten, wordt artikel 3 dan beleden zoals het is geformuleerd? Het zou zo moeten zijn, want er is het onderteckeningsformulier. Wie nu van gereformeerd belijden wil zijn, kan er niet om heen. Onverkort, zonder bedenkingen. De prediking en de catechese mogen de werkelijkheid niet verzwijgen. Dat heeft men althans beloofd. Het kan echter in de prediking zo concreet ontbreken. Het benadrukken ervan kan veel doen, ook bij jongeren. Het zogenaamde doemdenken, waarvan in onze tijd sprake is, kan verlamdend werken en zelfs kerkverlating veroorzaken of het gaan naar evangelische kringen.

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een adventsmeditatie opgenomen over Jeremia 23:5 van wijlen ds. K. Groen. Ds. Tanis schrijft over DL hoofdstuk 3 en 4, paragraaf 3 ‘Laat de Schrift spreken’. Ds. P. Roos schrijft een bijdrage getiteld ‘Buitengesloten’. Ds. M.A. Kempeneers behandelt Daniël 3:1. Ds. Kieviet schrijft over de Generale Synode. Ook treft u een bijdrage aan over Abraham Hellenbroek. Tenslotte nog een persbericht en boekbesprekingen.

Ds. P. den Butter

Ds. P. den Butter mocht thuiskomen uit het ziekenhuis. We hopen van harte dat hij weer wat mag aansterken. De Heere gedenke hem met zijn vrouw en verdere familie in alle opzichten.

Kerst en jaarwisseling

De beide Kerstdagen en de jaarwisseling liggen weer voor ons. We wensen u van harte gezegende Kersdagen toe. De Heere make plaats of al meer plaats voor Zijn Zoon in de harten van verloren zondaren en zondaressen. Het jaar 2013 is weer bijna voorbijgevlogen. Horen we in de gebeurtenissen op deze wereld de naderende voetstappen van Christus Die zal wederkomen om te oordelen de levenden en de doden? Ook in 2013 zijn er lege plaatsen gekomen. De Heere gedenke, sterke en trooste alle nabestaanden. De Heere geve dat de arbeid aan ons blad ook in het nieuwe jaar zal mogen voortgaan. Hij gedenke daartoe de redactie, de commissie, de medewerkers uit de kerken en van de drukkerij.

Verschijning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. dinsdag 24 december 2013 verschijnen. Kopij graag binnen DINSDAG 10 december. Dat is dus twee dagen eerder dan anders!

AvH

Vandaag heeft men steun nodig in de seculiere wereld. In de vorige eeuw werd sterk benadrukt het kennen van ellende, verlossing en dankbaarheid, maar nu behoort het accent te vallen op het christen zijn in de wereld van vandaag. Handreikingen moeten gegeven worden in prediking en catechese. Van laagdrempelige diensten dient aantrekkingskracht uit te gaan. Meer blijdschap dan somberheid in woord en zang, want Jezus heeft voldaan en Hij helpt en leidt. Het gereformeerde karakter van de dienst gaat zo verdwijnen. Maar de handhaving van die dienst is toch menselijk-kerkelijk? Zeker, het menselijke mogen we niet ontkennen. Maar we mogen niet vergeten hoe die dienst is ontstaan. De reformatie, waarin de hand van de Heere wordt gezien, is van belang geweest voor de eredienst. God heeft ons een rijke geschiedenis gegeven. Het Woord sprak en de Psalmen deden hun kracht. Zeker, het was niet alles goud wat er blonk, maar er was wel veel geestelijk goed. De prediking deed zijn kracht. Het bevindelijk leven sprak. De vrucht van de zondagsdiensten werd gehoord. De loopafstand van huis naar kerk en weer terug was soms behoorlijk groot, maar men trotseerde zelfs de winterse periode. Onderweg werd het gehoorde besproken. In de consistorie had men tijd om even na te spreken. Hoe is het nu? Ook in de consistorie? We hebben vandaag nodig de machtige, krachtige werking van Gods Geest. Gode zij dank, er mag om gebeden worden. Handelingen 2:16 en 17 staat niet zo maar in de Bijbel. Er mag naar uitgezien worden. Er mag met de Heere over gesproken worden. Het rijke ervan moet jongeren voorgehouden worden. Dat is Gods werkelijkheid!

Bijbels

Wat nu in artikel 3 van de mensheid wordt gezegd, daar waren de opstellers ook zelf bij betrokken. Dat wisten ze. Het behoorde tot hun geestelijke leven. Wat nu beschreven staat, is ontleend aan Gods Woord. De Heere wijst op verschillende plaatsen op de staat van de mens. Het begint al in het

eerste Bijbelboek. Het gedichtsel van 's mensen hart is boos van zijn jeugd aan. Wat in het boek van Job staat, is vastgelegd naar Gods wil. Wie zal een reine geven uit een onreine? Naar Gods wil hebben de Psalmen 14 en 53 een plaats in de Psalmbundel. Hoe scherp spreekt de Heere Jezus in Johannes 8 van het menselijke beeld van het mens- zijn. We mogen de getuigenissen van Paulus niet overslaan. Romeinen 3 en Romeinen 8. Met insluiting van zichzelf schrijft hij aan de Efeziërs. Wij waren van nature kinderen des toorns gelijk ook de anderen. Gods Geest leert het verleden kennen en belijden. Maar daar houdt het niet op. Wat verder staat in artikel 3 is door God gewild. Door Christus verdiend. Door de Heilige Geest bewerkt. Hun belijden ligt dus gegrond in Gods Woord en is in overeenstemming met wat in de andere belijdenisgeschriften staat. Zondag 3 van de Heidelbergse art. 15 van de Nederlandse geloofsbelijdenis. Een stukje gemeenschap der heiligen. Weer naar het Woord. Eén geloof, hoop en liefde door de band des Geestes. Efeze 3. Het laatste deel van artikel 3 hoort daar bij.

Wedergeboorte

De genadevolle werking van de wederbarende Heilige Geest is geen toevoegsel. Zelfs een Bijbels gegeven. Gaat het over de wedergeboorte door God uit God, dan moeten we nagaan wat de apostel Johannes daarover schrijft. In zijn eerste hoofdstuk, Joh. 1:13, wijst hij erop. In het derde hoofdstuk wordt dit uitvoerig beschreven: de ontmoeting van Jezus met Nicodemus en wat door Jezus bijzonder benadrukt wordt. Het is opvallend tegenover een Godgeleerde in die tijd. Het heeft ons veel te zeggen, want de wedergeboorte gaat schuil of wordt concludeerend gesteld als het gaat over het geestelijk leven. Het geloof schijnt primair te zijn. In zijn eerste zendbrief heeft Johannes het tot tienmaal toe over de geboorte uit God. Het leven uit God. Het behoort een bekende uitdrukking te zijn. Gelijk een kind het leven van zijn vader heeft, zo wordt door

de nieuwe geboorte het leven uit God verkregen. Een genadewonder. Rijk en niet zonder resultaat. Daarop wordt duidelijk door Johannes gewezen. In de concordantie vinden we een samenvatting. 1 Joh. 2:29, 1 Joh. 3:9, 1 Joh. 1:4 en 18. Nog eens 1 Joh. 3:9, 1 Joh. 4:7. Tot driemaal toe 1 Joh. 5:1 en 1 Joh. 5:18. Dit geboren worden uit God is geen onbelangrijke zaak. Wie er aan voorbijgaat bouwt een geestelijk huis zonder fundering en op de grote dag zal gehoord worden: Ik ken u niet. Je hebt veel gezegd en beleden in het leven dat je Mij kent, maar het is niet zo. Er zijn geen contacten geweest. Het leven van een wedergeborene ontbrak. Tot beproeving en bemoediging wijst Johannes op de vrucht, de levenskenmerken van hen die uit God geboren zijn. Zeker, een prediking mag niet opgaan in kenmerken, maar mag beslist niet zonder levenskenmerken zijn. Jezus zegt in zijn onderwijs, in de bergrede, dat een boom aan de vruchten wordt gekend. Herderlijk onderwijs mag in de prediking niet ontbreken. Niet de commando's: geloven, geloven, met de eenzijdige bestraffing van ongeloof werpen geestelijke vrucht af, maar de handreiking van de herdersstaf. Onderwijzend en leidend.

M.C. Tanis

Toen de mens gevallen was, betoonde de Heere ogenblikkelijk dat Hij die gevallen mens echter niet had losgelaten. Integendeel: de Heere zoekt hen op, en roept hem zeer nadrukkelijk uit zijn zichzelf beschuldigende wegschuilung tevoorschijn. Een roeping die en ontdekkend was, en tevens tot genade leidend. Verplaatsen we ons in de geest eens naar die ontroerende gebeurtenis: de schepping, het paradijs, de mens!

G. Wisse, *Uit de Verbondsschat.*

Wij waren van nature kinderen des toorns gelijk ook de anderen. Gods Geest leert het verleden kennen en belijden. Maar daar houdt het niet op.

Buitengesloten

Zeger Wijnands van de Vijverhoeve te Nieuwleusen schreef een nieuw boek. Eerder schreef hij over Schepping of evolutie; aan dat boek heb ik destijds enige aandacht besteed. Nu gaat het over een heel ander onderwerp: pestgedrag op scholen. Belangrijk genoeg om er eens bij stil te staan.

Er is voor dit probleem veel aandacht nodig. In enkele gevallen kwam het tot zelfmoord van leerlingen die niet verder konden in hun situatie. Nu er meer aandacht voor deze nood gekomen is, wordt de omvang ervan steeds duidelijker en groter. Verleden week werd het boek van Wijnands in de Vijverhoeve gepresenteerd. Ik geef een enkele indruk weer van wat daar die avond naar voren kwam. Hoewel in een enkel artikel nauwelijks een schaduw van het probleem belicht kan worden. Slachtoffers die ten prooi vallen aan pesten, gaan door buitengewoon diepe dalen. Door de negatieve houding van de klas, komen ze in de draaikolken van vertwijfeling en schuldgevoelens terecht. In de meeste gevallen zoeken ze de oorzaak bij zichzelf. Daarom spreken zij er met anderen niet over, uit angst voor het isolement. Ook ouders worden niet zelden erbuiten gehouden. Angst stempelt en beheerst het leven van de leerling. Daardoor kruipt hij in zijn schulp, of komt hij soms ook weer tot ongeremde uitingen van zelfverdediging, waardoor dan weer nieuwe agressie wordt opgeroepen. Dat is de draaikolk. Waarom valt een leerling uit de boot bij klasgenoten? Zijn het de zwakkeren, die hun presentatie niet op orde hebben? Schort het hen aan sociale vaardigheden? Wijnands denkt dat een hoge vorm van sensitiviteit (gevoeligheid) bij de slachtoffers agressie bij anderen oproept. Ook het feit dat zij zich niet zonder meer gedragen zoals een klas dat wenst, speelt mee. Ze bruuskeren de massa, het massale denken. Het trof mij dat zij door de klas "uitgedaagd" worden om gedragsfouten te maken. Er is dan altijd wel een stok. Wat ik wel miste in het betoog van Wijnands is

het feit, dat er ook leerlingen zijn die van nature niet beschikken over voldoende positieve toerusting qua karakter en dispositie om erboven te kunnen staan.

In trainingen, gepropageerd door de overheid (Kanjertrainingen), tracht men deze leerlingen te brengen tot een harder en sterker zelfbeeld. Ontdek de harde kern binnen in je en stel je weerbaar op. Zulke groepstrainingen worden in allerlei verbanden toegepast. Ze hebben te maken met de bekende sensitivitytrainingen. In onze kringen leefden er vanaf het begin bezwaren tegen deze vormen van therapie. De methodiek wordt ingegeven door een te positief mensbeeld.

Wijnands zoekt de oplossing eerder bij de ouders. Het gaat erom dat zij meer betrokken zijn op signalen en die melden bij de school. Laten ouders niet alleen aandacht besteden aan de prestaties van hun kinderen, maar informeer ook nauwkeurig naar de plaats van het kind in de klas, te midden van de overige leerlingen.

Echter, er is ook aandacht nodig voor de actieve partij, degenen dus die zich schuldig maken aan dit gedrag. Ook daar is veel psychologie voor nodig om hen in beeld te krijgen. Het is doorgaans niet de klas, die alles veroorzaakt. Er zijn enkele figuren, die de hele groep meesleuren. Zij bepalen de dienst. Vaak is er ook in hun achtergrond heel wat mis (geen veilige hechting aan de ouders), negatieve ervaringen zoals incest en mishandeling thuis. Dat maakt het wel ingewikkeld.

Waarom schrijf ik dit artikel over dit onderwerp? Wat heeft het voor belang voor lezers van ons blad? Allereerst omdat het zo veel voorkomt en zoveel leed veroorzaakt.

Als ouder of grootouder hebt u er misschien ook mee te maken. Let op zulke signalen. Vraag uw (klein)kinderen naar de sfeer in de klas, niet alleen met betrekking tot henzelf, maar ook met betrekking tot anderen. Het werd die avond niet genoemd, maar bij mij kwamen ook de sociale media in beeld. Deze kunnen, bij allerlei aardige effecten, ook dramatisch het verdriet van pestgedrag vergroten. Dat is inmiddels bekend; je kunt op grote schaal uitgesloten worden of zelfs de dood in gedreven worden. Bezinning op dit punt is nodig. Worden de gevaren voldoende beseft? Hebben ouders hierbij nog enige invloed op hun kinderen? Prof. de Vries pleit in "Terdege" voor een drastische maatregel: geen internet in de thuissituatie. Zou het zover moeten komen om zodoende jonge mensen te leren nee zeggen tegen de massa die tot een terreurgroep kan worden? Er werd door hem ook gesteld dat men zowel de media als de mens te positief inschat. Ik val hem daarin helemaal bij. Hoe is het mogelijk dat we de rode signalen niet opmerken? Ik hoor van mensen die de TV weigerden vanwege de gevaren, dat zij nu "uitzending gemist" omarmen.

Er is nog een reden waarom ik deze problematiek hier aan de orde stel. Ik heb zelf wel iets met onderwijs te maken. Maar ik heb mijn leven lang te maken gehad met de kerk. Ik werd die avond steeds meer gehinderd door de gedachte dat ook in de kerk ditzelfde verschijnsel speelt. Feitelijk trekt het diepe sporen in de maatschappij van alle tijden. Het komt omdat het gedichtsel der gedachten alleen boos is van jongs af aan. We spreken vaak algemeen over de zonde, maar als het concreet

Wijnands zoekt de oplossing eerder bij de ouders. Het gaat erom dat zij meer betrokken zijn op signalen en die melden bij de school.

wordt, komt het dichterbij. In de politiek is het schering en inslag. The survival of de fittest. Maar ook in de kerk?

We beleven tijden waarin het fijne goud van de kerk en ook van Gods volk verdonkerd is. Als dat gebeurt krijgen allerlei boosaardige en donkere krachten binnen in de mens hun kans en gaat het duidelijk worden dat we geneigd zijn God en de naaste te haten. Pestgedrag onder leerlingen is een keihard verschijnsel. Men gaat over lijken. Is dat in de kerk ook zo?

We lazen in de krant dat een groot aantal leiders van de gemeente van de Doorbrekers in Barneveld en Amersfoort hun posten verlaten hebben. Tekenen van een interne machtsstrijd die mensen van elkaar vervreemdden? Zulke zaken schijnen in allerlei charismatische groepen voor te komen. Het gebrek aan ambtelijke structuur wreekt zich op die manier.

Gelukkig heeft de kerk dat ambtelijke gebinte wel. Er zijn ambten en meerdere vergaderingen, er is appel mogelijk en dat zijn allemaal goede en hoognodige zekeringen in het kerkelijke bedrijf. Niettemin moeten we niet denken dat we daarmee de stroom kunnen beteugelen of geheel indammen. Verre van daar.

Gods Woord laat ons dit ook zien. Jozef lag eruit bij zijn broers. Er lag ook bij hem wel schuld, evenals bij zijn vader, maar daar lag niet de eigenlijke oorzaak. Hij was anders dan zijn broeders en hij was in staat om het verkeerde aan te voelen. Eenzelfde positie nam David in in het ouderlijk huis. Het was toch een ongelooflijke misser van zijn vader Isaï dat hij David gewoon niet meetelde. Later geven ook zijn broers aan dat David niet echt meetelt, als zij strijden moeten tegen de Filistijnen. Een mens hoeft in zo'n geval niet te zoeken naar spelden om de ander te prikken. We zijn heel slim om op allerlei verfijnde manieren de ander genadeloos te behandelen. Hijman heeft er ook heel wat van geweten; vriend en metgezel hadden hem de rug toegekeerd.

Het duidelijkst heeft zich dit gemanifesteerd in de Persoon van de Heere Jezus Christus. Het blijft

een ongekend raadsel dat een gehele mensheid Hem buitengesloten heeft. Buiten Jeruzalem, buiten de legerplaats, hetzelfde lot trof Hem telkens en altijd weer. Zelfs Zijn discipelen vormden daarop niet echt een uitzondering. In de verwerping van Christus komen de diepste hartstochten en instincten van de mens openbaar. Daar komt de zonde tot een absoluut dieptepunt. Juist ook omdat de Heere Jezus anders was en niet meedacht in de patronen van Zijn dagen. Ook toen bleek dat de godsdienst het erger maakte dan de wereld van de Romeinen. Deze zijde van het lijden van Christus kan dienen als een argument om in een klas en in een gemeente te denken dat wij, mensen, tot alles in staat zijn. Maar ook dat wij er absoluut blind voor zijn en onder de beste argumenten menen dat we het bij het rechte eind hebben. Dat is verontrustend en onheilspellend; dat ik en u tot zulke zaken kunnen vervallen, terwijl we menen Gode een dienst te bewijzen. Dat gebeurt overal waar ketterjacht plaats vindt. De Inquisitie heeft het duidelijk aangetoond. Wat het pestprobleem op scholen betreft: het kruis van Christus opent alleen het uitzicht tot verbetering; het beleven van wat gebeurde op Golgotha toont aan dat iedere methode buiten Christus gedoemd is te mislukken. Komend tot de kerkelijke praktijk mogen we allereerst zeggen dat er veel meelevens is met mensen in noodsituaties. Daar mogen we niet blind voor zijn. Je komt in elke gemeente mensen tegen die zijn als de barmhartige Samaritaan. Er werd in Nieuwleusen over die gelijkenis gesproken in het openingswoord. Het trof me wat er gezegd werd dat de Samaritaan alles al bij zich had, hoewel hij heel niet wist wat op zijn weg zou komen. Olie, geld, tijd, hij had er niet alleen mee gerekend, maar het leek een natuurlijke aanleg te zijn. Die barmhartigheid wordt beoefend in het spoor van Christus.

Maar dat andere gevoel van die avond liet me toch ook niet los. We laten in de kerk toch ook soms het slachtoffer zo makkelijk langs

de weg liggen. Priester en Leviet voorop. Ik hoef geen voorbeelden te geven. Er zijn in elke gemeente ook mensen die eruit liggen en naar wie we niet omkijken. De kerk kan veranderen in een gistende schoolklas. Er zijn dominees die niet meetellen, er zijn gemeentelieden die het nooit goed doen omdat ze bekeken worden door een bepaalde bril. Er zijn in elke gemeente mensen over wie iedereen praat. Niet alleen negeren we hen, maar we wonden hen ook. Mensen kunnen door de mazen van de kerkelijke betamelijkheid heenzakken. En Gods Woord zegt ons ook dat er de sterken onder ons zijn. Daar moeten we voor oppassen. Ezechiël noemt hen het sterke en het vette (Ezech. 34). Zij vertroebelen de wateren met hun onreine gedragingen. Luther, Calvijn, Kohlbrugge, de Cock, het waren degenen die in hun dagen door de grote mannen werden uitgebannen. Toen in het groot, nu ook in het klein.

We zouden al onze oordelen over medemensen nog maar eens grondig moeten nakijken. Ik heb het nu niet over leringen en dwalingen; maar ook in het onderscheiden daarvan moeten we wel in liefde en met zuivere bedoelingen handelen.

Het is waar dat we als enkele persoon hieraan niets kunnen veranderen. Hier blijkt dat ook ambtelijke steunpunten het kunnen begeven. Beseffen we met elkaar wel de nood die hier ligt? Nood aan beide kanten zoals in de schoolklas? En, waar deze golven bij tijden toch ook in ieders leven zoveel verwoesten, worden deze zaken ons tot schuld? Ook hier ligt de zonde op de loer, zoals bij Kain. Alleen het Evangelie van Jezus Christus en Zijn kruisoffer kan deze nood wegnemen. In de psalmen komt de hier besproken problematiek vaak aan de orde. Bijvoorbeeld in psalm 125:

*Want hoe de bozen zich doen schromen door wrede heerschappij,
Nog zal hun dwing'landij, Niet rusten op het lot der vromen,
Opdat zij nooit, van 't recht geweken, zichzelf wreken.*

P. Roos

We lazen in de krant dat een groot aantal leiders van de gemeente van de Doorbrekers in Barneveld en Amersfoort hun posten verlaten hebben.

Abraham Hellenbroek

Vermaning en belofte

‘Maar indien gij uw wegen en uw handelingen waarlijk goed zult maken; indien gij waarlijk zult recht doen tussen den man en tussen zijn naaste; Den vreemdeling, wees en weduwe niet zult verdrukken en geen onschuldig bloed in deze plaats vergieten, en andere goden niet zult nawandelen, ulieden ten kwade, Zo zal Ik u in deze plaats, in het land, dat ik uw vaderen gegeven heb, doen wonen van eeuw tot eeuw.’
Jeremia 7:5-7

Vermaning

Het is de mens eigen beter van zichzelf te denken dan hij is. Daarom is het nodig de zonden concreet aan te wijzen. Het volk had een ijdel vertrouwen op de tempel. In het algemeen had Jeremia het volk opgeroepen de wegen en handelingen goed te maken. Jeremia laat nu zien wat concreet verstaan moet worden onder het goed maken van wegen en handelingen. De vermaning begint met een herhaling van de woorden uit het derde vers ‘Maar indien gij uw wegen en uw handelingen waarlijk goed zult maken.’ Alleen het woordje ‘waarlijk’ is toegevoegd. Letterlijk staat er in het Hebreeuws: ‘goed makende zult goed maken.’ Zo’n herhaling houdt veel in: zonder uitstel is bekering nodig. De gedaante van Godzaligheid is niet voldoende, het komt aan op waarheid. De bekering moet ook blijvend en volhardend zijn. Jeremia wijst eerst op de tweede tafel van de wet. ‘Indien gij waarlijk zult recht doen tussen den man en tussen zijn naaste. Dat moet bij de overheden, bij de rechters, beginnen. Er moet recht gedaan worden tussen de ene mens en tussen de andere. Bij geschillen dient er rechtvaardig geoordeeld te worden. De vermaning houdt ook in: Den vreemdeling, wees en weduwe niet verdrukken. Zij mogen niet gesmaad worden, zij mogen niet van hun goederen

berooft worden, in rechtszaken dienen zij eerlijk behandeld te worden. Ook mensen die geen vreemdeling, wees en weduwe zijn, mogen niet verdrukt worden. Er komt nog een eis bij: ‘en geen onschuldig bloed in deze plaats vergieten.’ Een onschuldige mag niet uit haat of partijdigheid worden omgebracht. De doodstraf mag ook niet worden toegepast als een lichtere straf verdiend is. ‘In deze plaats’: dat kan de tempel zijn, of het hele land Kanaän. Tenslotte nog een vierde plicht: ‘en andere goden niet zult nawandelen, ulieden ten kwade.’ Jeremia gaat van de tweede tafel van de wet naar de eerste tafel van de wet. De afgoden van de heidenen mogen niet geëerd worden. Wie zich schuldig maakt aan alles wat genoemd is, zal het ten kwade zijn.

Belofte

Zo zal Ik u in deze plaats, in het land, dat Ik uw vaderen gegeven heb, doen wonen van eeuw tot eeuw. Het is dezelfde belofte als in het derde vers, alleen wat uitgebreider. God heeft in het Oude Testament gewild dat Hij gediend zou worden in Jeruzalem en dat het volk daaromheen zou wonen in Kanaän. In de belofte had God het land Kanaän al aan de vaderen gegeven. Aan Abraham en zijn zaad was het land meer dan eens beloofd. De Heere heeft het volk uit Egypte gevoerd en in Kanaän gebracht. Het land was dus eerst in de belofte en daarna daadwerkelijk aan het volk gegeven. Het volk mocht al eeuwen wonen in het land en de Heere zou het volk er nog eeuwen doen wonen.

Toepassing

De vermaning in onze tekst geldt ook Nederland. Er zijn rechters die geen recht doen tussen de man en tussen zijn naaste. Er is sprake van gunst, vriendschap, haat en

rekenen met aanzienlijke personen. De vreemdeling, de wees en de weduwe worden onderdrukt. Dat is een schrikkelijke zaak en een gruwel in de ogen van de allerhoogste God. Nederland heeft te vrezen voor het vuur van Gods verbolgenheid. Niet alleen de aanzienlijken staan schuldig, ook de mensen die geen aanzien hebben. Ook zij maken hun wegen en handelingen niet waarlijk goed. Velen zijn openbaar goddeloos. Zij die wat ingetogener leven, maken hun wegen niet waarlijk goed. De bekering wordt uitgesteld. Dikwijls is de bekering alleen uiterlijk en niet in waarheid. Het duurt dikwijls kort als men eens geraakt is door Gods Woord. Het geldt ook Nederland dat er andere goden worden nagewandeld. Er is veel bijgeloof verbonden met het pausdom. Ieder heeft een boezemzonde waar hij zich schuldig aan maakt.

Maar de verdorvenheid is u ten kwade. U zult op deze wijze ook niet blijven wonen in dit land. De Heere heeft ons het land gegeven toen Hij uitvoerde vanonder het Spaanse juk tot het licht van het Evangelie. U zult er alleen blijven wonen als u uw wegen en uw handelingen goed maakt. U zult ballingen worden. De Heere zal verwoesting brengen over Nederland. Indien er geen terugkeer tot God plaatsvindt, is er niets anders te verwachten.

Het enige middel om te blijven wonen in het land van eeuw tot eeuw is de wegen en de handelingen waarlijk goed maken. Overheden en onderdanen dienen hun wegen en handelingen goed te maken. Wij moesten ons als een enig man tot de Heere bekeren. Rechters, doe wat recht is. Verdruk nooit vreemdelingen, wezen of weduwen. Doet de wezen recht, handelt de twistzaak der wedu-

De doodstraf mag ook niet worden toegepast als een lichtere straf verdiend is.

wen. Vergiet ook nooit onschuldig bloed. Laat ons in waarheid onze wegen trachten goed te maken in een spoedige bekering, zonder uitstel. In een waarachtige en ongeveinsde bekering. Ieder moet zich beijveren in het wegdoen

van de drekgoden. Wandel alleen de Heere na, zo zullen wij zeker wonen in deze plaats tot in lengte van dagen.

A. van Heteren

meerde ds. P. Sinia – ooit student in Apeldoorn - het woord namens zijn kerkverband. Beiden spraken warme woorden van verbondenheid en riepen de synode op nu werk te maken van enkele stappen in de richting van de gewenste en ook geboden eenheid van en tussen de kerken.

Generale synode (4)

Wanneer u dit verslag onder ogen krijgt, is de derde synodeweek al weer achter de rug. Het ziet er niet naar uit dat aan het eind daarvan de synode gesloten zal worden. Er zijn naar alle waarschijnlijkheid ook nog enkele vergaderdagen in december nodig. En zelfs dan zal de generale synode slechts 'conditioneel' gesloten worden. Dat betekent dat onder een aantal voorwaarden volgend jaar nog een extra vervolg komen zal. We zijn er nog niet...

In dit verslag bekijken we nog even terug naar de tweede vergaderweek. Ds. Hoefnagel heeft er in het nummer van 12 november al iets over geschreven. Maar dat kon toen niet compleet zijn, omdat hij zijn artikel moest inleveren terwijl de synode die week nog aan het vergaderen was. In het vorige nummer hebt u de toespraak van de Canadese ds. E. Moerdijk kunnen lezen die hij in die tweede week voor de vergaderende broeders hield.

Ik wil om te beginnen aandacht vragen voor de bespreking van het rapport van deputaten zending. Al veel jaren leeft er binnen onze kerken het besef dat een levende kerk een getuigende kerk is, niet alleen in de eigen omgeving, maar ook ver weg. Uit de jaren van mijn jeugd herinner ik me nog de namen van de dominees Bikker en Geleynse. Niet alleen hun namen. Op gezette tijden preekten ze ook in Middelharnis. Als kind keek en luisterde je met ontzag naar deze dienaren. In hun preken ontbraken de anekdotes over Vendaland en over de Toradjakerken niet. Maar de roeping tot de verkondiging van het Evangelie aan hen die ver zijn, geldt nog steeds. Deputa-

ten zending beijveren zich om met de middelen die voorhanden zijn aan die roeping gehoor te geven. Toch is er de laatste jaren wel iets aan het veranderen. Het eigen Europa komt meer en meer binnen het blikveld. Ons Avondland, dat in het verleden zo rijk gezegend is, is in grote delen een postchristelijk werelddeel geworden. Op de synode klonken geluiden om zich als zending meer en meer op ons eigen continent te richten. Deputaten ontvingen de opdracht zich hierop te bezinnen.

Eenheid

Een lijvig rapport hadden deputaten Eenheid van de gereformeerde belijders in Nederland uitgebracht. In de eerste week behandelde de synode al een aantal onderdelen van die rapportage, namelijk betreffende het COGG en de Gereformeerde Bond in de PKN, maar ook de contacten die er zijn met de Hersteld Hervormde Kerk en de Gereformeerde Gemeenten. Die onderwerpen konden zonder al te veel moeite in eenparigheid worden besproken. Heel veel tijd kostte dat ook niet. Anders was het met de onderdelen die betrekking hebben op de contacten met de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) en de Nederlands Gereformeerde Kerken. Voor elk van beide kerken was een hele vergaderavond gereserveerd. Maar daaraan had de synode niet genoeg. Er waren veel (kritische) reacties vanuit de vergadering. In de derde week zullen vervolgsprekingen volgen. En dat terwijl elk van deze avonden zo mooi begonnen was. Op dinsdagavond sprak de vrijgemaakte ds. D. Krol de synode toe. De avond daarna voerde de nederlands-gerefor-

Wie er bij was, die twee avonden, zal zich herinneren dat dit niet de hoofdtoon was. Eerder was er de roep een pas op de plaats te maken vanwege door velen gedeelde zorg over ontwikkelingen in elk van deze kerken. Binnen de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) gaan de dingen nu wel erg snel. Werd enkele jaren geleden binnen die kerken de afstand met de Nederlands Gereformeerde Kerken bewust groot gehouden vanwege een beduidend andere lijn dan in de GKv, nu groeien deze twee kerkverbanden erg snel naar elkaar toe. Binnen de Nederlands Gereformeerde Kerken is de vrouw in het ambt geen probleem meer, ook binnen de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) ligt een rapport gereed dat een dergelijke maatregel bepleit. Verdergaande samenwerking van onze kerken met deze beide kerken is voor veel synodleden zeker niet vanzelfsprekend. Opmerkelijk is dat de synode van 2010 tijdens haar laatste zitting uitdrukkelijk uitsprak de Nederlands Gereformeerde Kerken te erkennen als kerken die zich in alles willen stellen op de grondslag van Gods heilig Woord en de gereformeerde belijdenis. Deputaten beroepen zich op deze uitspraak als zij bepleiten de bekende bijlage 8 weer van toepassing te verklaren op deze kerken. Deze bijlage geeft regels om gestalte te geven aan vormen van verdere samenwerking en eventueel de vorming van zogenaamde samenwerkingsgemeenten. De synode zal hierover nog een uitspraak moeten doen.

Dans en drama

En dan ligt daar ook nog de instructie vanuit de particuliere synode van het noorden om te gaan studeren op het verschijnsel dans en drama in de eredienst. Is een dergelijke invulling van de

Ons Avondland, dat in het verleden zo rijk gezegend is, is in grote delen een postchristelijk werelddeel geworden.

Een waardevol werk voor wie de inhoud van onze confessie ter harte gaat.

kerkdiensten te verenigen met de gereformeerde opvatting van wat tot de eredienst behoort? Dat is de vraag. In het noordelijke ressort is er een gemeente die dergelijke elementen in de eredienst heeft ingevoerd. Dat leverde destijds afwijzende reacties op in de classis. Via de particuliere synode is de vraag naar een nadere studie op de tafel van de generale synode gekomen. De reacties waren verschillend. Enkele leden dienden een voorstel in om dit verzoek tot studie af te wijzen. Al eerder sprak de synode uit wat naar gereformeerd inzicht tot de eredienst behoort. Nadere studie is daarom niet nodig. Een ander stelde voor om, als er in de komende drie jaren dan al gestudeerd moet worden, er bij de plaatselijke kerken dringend op te wijzen om zich in die periode te onthouden van dergelijke fenomenen in de kerkdienst. Ook hier: wordt vervolgd.

Tijdens één van de avondzittingen van de synode was er tijd ingeruimd voor een ontspannen moment, voor de synodeleden althans. Prof. A. Baars presenteerde, samen met de heer A. Groothedde, een door hen samen geschreven boek waarin een zevental belijdenisgeschriften met elkaar vergeleken worden. Dat is een mooi initiatief. Een waardevol werk voor wie de inhoud van onze confessie ter harte gaat. Het kan het inzicht in het belijdend spreken van de kerk verdiepen wanneer de teksten van die diverse belijdenisgeschriften worden vergeleken en met elkaar in verband worden gebracht. Ik had nog een beetje gehoopt dat elk synodelid een exemplaar van dat prachtige boek zou krijgen,

gesponsord door een welwillende weldoener – maar het werd al gauw duidelijk dat dit er niet inzat. Die dominees ook, die willen altijd maar krijgen...

Ik schrijf deze regels aan de vooravond van de derde zittingsweek. Aan agendapunten, kleine en gewichtige, is voorlopig nog geen gebrek. We gaan onder leiding van onze voortvarende voorzitter gezwind voort. In het besef van de verantwoordelijkheid voor de kerk, af en toe – niet weinig keren zelfs – met pijn vanwege die kerk. Maar steeds met de belijdenis dat aan de zegen van de Heere alles gelegen is. Hij moge ons die genadig geven.

J.M.J. Kieviet

Voor de jeugd

Daniël voor jongeren

Daniël 3:1

De koning Nebukadnézar maakte een beeld van goud, welks hoogte was zestig ellen, zijn breedte zes ellen; hij richtte het op in het dal Dura, in het landschap van Babel.

Het getal 666 is een beladen getal. Het is het getal van het beest uit Openbaringen 13. Daarom mijden heel veel mensen het angstvallig. Anderen willen met dit getal juist een statement maken. De concerttour van popgroep The Rolling Stones in 1976 kreeg de naam: Live 666. De eerste computer van Apple werd verkocht voor een bedrag van \$666,66. Het getal 666 is het poortnummer dat gebruikt wordt door het computerspel Doom, wanneer tegen andere spelers wordt gespeeld. Inderdaad een bijzonder beladen getal. Maar wat betekent het eigenlijk?

Het getal 6 heeft in de Bijbel een bijzondere betekenis. Het is een verwijzing naar de vergoddelijking van de mens. Je weet misschien

dat het getal 7 een heilig getal is. Het is een Goddelijk getal. Het is het getal van de rust. God rustte op de 7e dag van de schepping. Niet omdat de Heere moe was van het scheppen van de hemel en de aarde, maar het werk was klaar, de schepping was af, volmaakt. *En God zag al wat Hij gemaakt had, en ziet, het was zeer goed.* De 7e dag is het getal van de volheid. Daar komt het getal 6 dichtbij. Het is bijna 7. Bijna goddelijk.

En dat zien we terug bij Nebukadnezar. Als je het begin van hoofdstuk 3 leest, dan ben je geneigd om je ogen uit te wrijven, want dat kan toch niet waar zijn, dat Nebukadnezar een gouden beeld laat maken? Na alles wat hij in zijn droom heeft gezien, en na die heerlijke belijdenis uit het slot van hoofdstuk 2? Hij had toch gezegd: *Het is de waarheid, dat ulieder God een God der goden is, en een Heere der koningen...* En dan nu toch weer een gouden beeld?

Tussen haakjes, deze woorden

uit het slot van hoofdstuk 2 laat ik nog even liggen, omdat we iets dergelijks later in Daniël nog een keer tegenkomen, namelijk in het slot van hoofdstuk 4. Dan spreekt Nebukadnezar weer van die mooie woorden. En dan hoop ik zijn woorden uit hoofdstuk 2 ook mee te nemen.

In ieder geval heb je het goed gelezen. Nebukadnezar is kennelijk niet meer onder de indruk van de droom en de uitleg en kennelijk is hij ook vergeten wat hij tegen Daniël heeft gezegd. Want na een poosje heeft hij een machtig groot beeld laten oprichten in het dal van Dura. Het is 60 ellen hoog en 6 ellen breed. Dat wil zeggen: 30 meter hoog en 3 meter breed. En hij heeft het met goud laten overtrekken. En dat beeld moet vereerd worden. Waarom? Wel, het symboliseert de macht van het Babylonische rijk. Met het beeld wil hij zijn staatsmacht vereren. Dat moet aanbeden worden.

En dan is dit beeld en het vereren

van dat beeld een voorspel van datgene wat we in Openbaringen 13 in volle omvang zien. Daar zien we ook een beeld staan. Het beeld van 'het beest', zo wordt het daar genoemd. Het is het beeld van de antichristelijke macht. En deze Antichrist eist ook aanbedding. En van die Antichrist is het beeld van Nebukadnezar een voorloper. En dan is het opmerkelijk dat er ook in de getallen een overeenkomst zit. Het gouden beeld van Nebukadnezar was 60 ellen hoog en 6 ellen breed. Het getal wat in Openbaringen 13 wordt genoemd is het getal 666.

En zoals gezegd, het getal 6 komt dichtbij het getal 7, het getal van de volheid. 7 wordt gebruikt om het werk van God mee aan te duiden.

In Openbaringen 13 worden drie zessen gebruikt om te wijzen op de vergoddelijking van de mens. De mens wil als God zijn. Hij wil net zo machtig zijn als God en net

zoveel eer krijgen als God. En de mens komt daar ook heel ver mee. En dat zien we afgebeeld in dat gouden beeld in het dal van Dura. Waarin het getal 6 een prominente plaats heeft. Het is bijna 7. De mens blijft het proberen. In elke tijd wordt de Heere naar de kroon gestoken. Altijd zal de mens zich tegen God en Zijn Gezalfde verzetten. Nebukadnezar, Nero en Adolf Hitler zijn voorbeelden van mensen die zich als God hebben laten aanbidden. En deze tendens krijgt zijn climax in het rijk van de Antichrist (1 Johannes 2), waar het getal 666 symbool van is.

De anti-goddelijke en anti-christelijke machten nemen in onze tijd grote vormen aan. Op alle vlakken is de wereld bezig om zich tegen Christus te verzetten en het christendom uit de samenleving te bannen. In de politiek, in de muziek, in de sport, het is voor het grootste deel anti-christelijk. De leugen van de duivel zit diep in

onze natuur. *Gij zult als God zijn.* Maar hoe de mens het ook probeert, verder dan 6 komt het niet. En of het nu 6 is of 66 of 666, desnoods is het 6 miljoen, maar het wordt nooit 7. Het schiet altijd tekort, het is nooit volmaakt. Het is bijna goddelijk, maar niet helemaal, en dus helemaal niet. Het beeld van de mens knapt een keer af en het valt een keer in puin. En daarom is geen enkele mens en geen enkele macht onze verering waard. Alle gouden beelden die mensen voor zichzelf oprichten, verdwijnen een keer.

Psalm 146 zegt: *Vest op prinsen geen betrouwen, waar men nimmer heil bij vindt. Zoudt g' uw hoop op mensen bouwen? Als Gods hand hun geest ontbindt, keren zij tot d' aarde weer...*

M.A. Kempeneers
makempeneers@klikSAFE.nl

De anti-goddelijke en anti-christelijke machten nemen in onze tijd grote vormen aan.

Boekbesprekingen

Jeremias Hollebeek, Gods Woord in zijn dierbaarheid aangeprezen, paperback, 73 blz., € 3,75, Gereformeerde Bijbelstichting, Leerdam, ISBN 978-90-72186-71-3.

Deze verhandeling verscheen voor het eerst in 1746 en is daarna, behoudens een fotomechanische uitgave, niet meer herdrukt. De heer Joh. A. Bunt uit Rhenen heeft de verhandeling in de hedendaagse spelling overgezet. Hollebeek leefde van 1689-1775. Hij diende de gemeenten van Haamstede en Leiderdorp. In 1740 ging hij ten gevolge van een ongeval met emeritaat. Tijdens zijn emeritaat publiceerde hij diverse boeken waaronder de nu opnieuw uitgegeven verhandeling die voor het eerst werd gedrukt in 1746 te Leiden. De volledige titel luidt: 'Gods Woord in zijn dierbaarheid een heilbegerig Christen tot een naarstig en godvruchtig onderzoek en betrachtning voorgesteld en aangeprezen. We onderstrepen een zin die we lezen op blz. 73: "Dus hebben wij ons werkje door Gods hulp uit Sion en Zijn

ondersteuning uit het heiligdom volbracht. Behaagde het God over dit gezaaide te geven een geestelijke regen met een hemelse zonnenschijn! Dan zou het niet onvruchtbaar zijn in het hart van mijn heilbegerige broeders en zusters in de Heere."

Janny Klein, Adem Liz, hardcover, 152 blz., € 12,50, Uitgeverij Om Sions Wil, Gouda, ISBN 978-94-91586-18-7.

Dit boek bevat het indrukwekkende verhaal van de geboorte van een kindje van 24 weken. In het eerste ziekenhuis, waarin de zwangere vrouw wordt opgenomen, ziet men het nut van een behandeling niet en wordt voorgesteld een abortus te verrichten. Op blz. 36 vinden we een beschrijving van de gruwelijke manier waarop een abortus plaatsvindt. Man en vrouw weigeren abortus te laten plegen. Een week later wordt de kleine geboren in een ander ziekenhuis dat is gespecialiseerd in het behandelen van te vroeg geboren kinderen. Maanden van

hoop, vrees en gebed gaan voorbij. Er is grote onzekerheid over de vraag of het kindje zal blijven leven. Dankzij de goede medische zorg, maar bovenal door Gods zegen, mag het kindje opgroeien tot een gezond meisje. Een lezenswaardig boek dat is gebaseerd op de werkelijkheid.

J.C. Ryle, Voorwaar, Ik zeg u, gebonden, 69 blz., € 9,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-25515.

De ondertitel luidt: 'Woorden van waarschuwing en belofte.' Ryle (1816-1900) was predikant in de Anglicaanse Kerk. Later was hij bisschop in Liverpool. Hij heeft veel geschriften nagelaten. In dit boekje is een selectie gemaakt van wat Ryle schreef over teksten waarin het woordje 'voorwaar' voorkomt. Er is voornamelijk geput uit het commentaar dat Ryle schreef op het Evangelie naar Mattheüs en Johannes. 'Voorwaar' is de vertaling van het Hebreeuwse woordje 'amen'. Johannes 8:51 luidt 'Voorwaar, voorwaar zegt ik u: Zo

iemand Mijn woord zal bewaard hebben, die zal de dood niet zien in der eeuwigheid.' We lezen dan op blz. 48 en 49 het volgende: "We moeten niet vergeten dat deze heerlijke belofte het bijzondere eigendom is van degene die Christus' woorden zal bewaard hebben. Het is duidelijk dat deze belofte niet geldt voor naamchristenen, die niets kennen van het Evangelie en er zich niet om bekommeren. Maar ze past bij hen die de hemelse boodschap van de Heere Jezus in hun harten ontvangen en in hun leven gehoorzamen."

Dr. H.J. Agteresch, Ziekten en genezing in de Bijbel, paperback, 166 blz., € 17,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2592-8.

De auteur heeft geneeskunde gestudeerd en is werkzaam als internist-hematoloog aan het ziekenhuis in Goes en Vlissingen. Dit boek is een bundeling van artikelen die van tijd tot tijd verschenen in de Saambinder, het landelijke kerkblad van de Gereformeerde Gemeenten, onder de titel 'Ziekten in de Bijbel'. Diverse ziekten worden beschreven. Melaatsheid en bezetenheid komen ook aan de orde. De Heere wil met ziekten geestelijke lessen leren. Op blz. 151 lezen we over ziekenzalving het volgende: "In de bijbelse tijd was olijfolie het gebruikelijke middel voor onder andere spierpijn, wonden en huidandoeningen. Olie heeft een verzachtende werking. De barmhartige Samariiaan behandelde de gewonde met olie. Meermalen wordt olie in de Schrift ook zinnebeeldig gebruikt en symboliseert het de reinigende en genezende kracht van de Geest van Christus." De auteur bespreekt de vraag of ziekenzalving ook in onze tijd zou moeten worden toegepast. Hij schrijft daarover op blz. 154 "Persoonlijk denk ik dat het daarom helemaal niet nodig is de ziekenzalving weer in te voeren. Dr. L. Floor verwoordt het treffend en kernachtig: 'Al valt de symbolische handeling weg, daarmee is dat wat de handeling symboliseert nog niet verdwenen' (Jakobus. Brief van een broeder, blz. 186). Ook vandaag geneest de Heere...op het gebed! De gebeden

van de zieke zelf, de ambtsdragers in de ziekenkamer en in de gemeente moeten we niet zomaar zien als een gewoonte, maar als een bijbelse opdracht!"

H. Bor, Gedenkt de gevangenen, paperback, 175 blz., € 14,50, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2587-4.

De auteur, lerend ouderling in de Christelijke Gereformeerde Kerk van Poederloijen, was van 1978-2010 evangelist in Gent. In 1993 begon hij met zijn werk in de gevangenis van Gent. Dit werk heeft hij gedaan tot begin 2012. Momenteel verricht br. Bor pastoraat in de gevangenis van Hoogstraten. De titel van het boek is ontleend aan Hebr. 13:3 waar staat: 'Gedenkt de gevangenen alsof gij mede gevangen waart.' De ondertitel luidt: 'Ervaringen met mensen in de marge.' De auteur geeft meerdere zaken weer die hij in de gevangenis heeft meegeemaakt. Hij heeft geprobeerd gevangenen te wijzen op hun schuld en gesproken over de noodzaak van schuldbelijdenis. Ook heeft hij gewezen op Christus Die een vloek is geworden opdat ook criminelen zalig zouden worden. Het boek geeft een goede indruk van het moeilijke maar ook mooie werk dat jarenlang in de gevangenis gedaan mocht worden.

Ds. P. van Ruitenburg, Moed houden, gebonden, 69 blz., € 9,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2596-6.

De Bijbel geeft talrijke voorbeelden van mensen die, terecht of onterecht, moedeloos waren. In dit boekje staat de auteur bij enkele voorbeelden stil. Terecht wordt erop gewezen dat bekering het allermeest noodzakelijk is. We lezen op blz. 9 "We zijn God kwijtgeraakt en het meest essentiële is om God terug te krijgen, niet alleen om wat moed te verzamelen." In 32 stukjes laat de auteur zien wat een worsteling het leven soms is en wat ons hoofd boven water kan houden. In het leven van Gods kinderen werken alle dingen mede ten goede. We lezen op blz. 13 "Alles heeft een doel, niets is toevallig. Wat een troost als je

alles in Gods handen kunt laten omdat het daar veilig is. Ondanks verdriet en pijn mag er ook troost zijn."

Ds. J. Catsburg, Verloren en gevonden, paperback, 90 blz., € 7,50, Uitgeverij Om Sions Wil, Gouda, ISBN 978-94-91586-08-8.

Dit boekje bevat acht preken over de gelijkenis van de verloren zoon. Ds. Catsburg heeft daar in Garderen over gepreekt. De eigen stijl van de auteur is duidelijk terug te vinden in deze preken. Ter kennisname nemen we enkele regels over van blz. 18 "Deze jongste zoon, levend op het erf van het verbond, wie is hij? Hij is ook die jongen en dat meisje, die man en die vrouw, die door innerlijke Godsvervreemding ver van God verwijderd is. Hij is die man en die vrouw, die door de onbekeerlijkheid van het hart inwendig steeds verder van God afwerft. U en ik, wij leven allen op het erf van het verbond, onder de prediking van het Evangelie, onder de Vaderlijke zorgen Gods. En wat doen wij? Levend op het erf van het verbond keren wij een goedgevoelend God de rug toe...Waar we zijn? Ver van huis! Zeg dat eens tegen uzelf, zachtjes. 'Ik ben ver van huis.' Dat is wat...Op het erf, en toch ver van huis. Onder de Vaderlijke zorgen, en toch ver van God verwijderd." Neem en lees.

Ds. P. van Ruitenburg, Handen samen, gebonden, 93 blz., € 14,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2595-9.

Ds. Van Ruitenburg wil in dit boekje laten zien wat de kern van het bidden is. Hij schrijft over moeilijkheden die overwonnen moeten worden en over hoe de Heere leert bidden. Enkele regels op blz. 11 willen we doorgeven: "Om echt te bidden moeten we onze nood kennen, weten hoe kwetsbaar, hoe sterfelijk en vooral hoe schuldig we zijn. Wie zichzelf kan beschermen en onderhouden, wie zichzelf zijn zonden vergeven heeft, of het allemaal wel gelooft, bidt alleen voor de vorm. Maar dat is natuurlijk geen bidden." Op blz. 16 staat terecht: "Bidden is een van de duidelijkste kenmerken van het nieuwe leven."

D.J. Vogelaar, *Ken je Bijbel, paperback, 365 blz., € 13,50, Uitgeverij om Sions Wil, Gouda, ISBN 978-94-91586-24-8.*

Het is een jongerendagboek voor de leeftijd van 13-15 jaar. Het meest worden geschiedenissen behandeld uit de volle breedte van de Schrift. Elk dagstukje bevat een bezinnend en een bevindelijk element. Dus elke dag een persoonlijke toespitsing. Dit jongerendagboek zal zijn weg onder de jeugd wel weten te vinden.

Persbericht

Koor- en samenzangavond vrijdagavond 6 december in de Grote kerk in Gorinchem

Medewerkenden:
Schoorkeor Musica Gomara, o.l.v. Jeroen Bal . Orgel: Joost van Belzen. Piano: Martien van der Zwan
Diverse leerlingen die een instrument bespelen. De toegang is gratis. Tijdens het programma wordt er gecollecteerd voor het werk van Stichting In de Rechte Straat. Iedereen is hartelijk welkom. Het programma begint om 19.30 uur. De kerk (Groenmarkt 7) is open om 19.00 uur.

Steun het evangelisatiewerk in Gent

en bestel uw boeken bij ons.

Uw bestelling ontvangt u binnen twee dagen thuis.

Email:

webwinkel@evangelischcentrum.be
Telefoon (0032)92230560

Verpleging & Verzorging

“Fijn dat ik nog thuis
kan blijven wonen”

Verpleging & Verzorging door medewerkers met een reformatorische identiteit, dat is **een vertrouwd idee**.
Meer informatie? www.rstzorg.nl of bel 0342 - 42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook **kraamzorg** en **huishoudelijke hulp**

Colofon

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk.

Versijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. Telefoon: 0184-669116. Fax: 084-2220131. Email: pand@solcon.nl ING 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk. Abonnementprijs € 15,00 per jaar. Abonnementprijs voor de Verenigde Staten en Canada 14 dollar per jaar. Advertenties € 0,37 (ex. BTW) per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

VAN STAVEREN
Begravenisverzorging

Sumatrastraat 11
2405 EM Alphen aan den Rijn

Dag en nacht bereikbaar
en in elke regio

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Bestel vrijblijvend het boekje "Mijn laatste wens"
www.vanstaverenbegravenisverzorging.nl

**Lekker uitwaaien
op Texel...** **99**
euro*

De Verrassing
Bungalowpark

www.deverrassing.nl of bel 0222 31 89 06
* vanafprijs voor een midweek, geldig tot de meivakantie 2014

2013: MARTELAREN WERELDWIJD

Eén op de 120 christenen komt om vanwege zijn/haar geloof!

Steun huisk gemeenten in China

De Vervolgde Kerk verdient uw aandacht. Bovenal uw gebeden. 1,2 miljoen christenen stierven in de achterliggende jaren in China! Uw hulp is dringend nodig.

Gedenk hen die in gevangnissen kwijnen

U kunt uw gift overmaken op

NL 02 INGB 0000 320 666

t.n.v. Stichting China

Dank u.

Stichting China
Veenendaal

Postbus 1150 | 3900 BD Veenendaal

Bed & Breakfast "JACOLINA"

Ontspannen in eigen sfeer, in de Betuwe. Landelijke plek, comfortabele ruime kamers.

www.benb-jacolina.nl

*Rust en ontspanning in de prachtige Vulkaaneifel!
(dichtbij Friedensstimme-gemeente)*

Ruime appartementen te huur

Inl.: 0049-6594258990 en www.huizesolagratia.nl

Ione (6) moet zonder ouders verder

De zesjarige Ione heeft geen vader meer. Haar moeder is zo ziek dat ze niet voor Ione kan zorgen. Dankzij de hulp van Stéphanos heeft Ione weer een thuis en kan ze naar school. Stéphanos helpt (wees)-kinderen in Malawi en Zambia met (Bijbel)onderwijs, voedsel, kleding, medische zorg en opvoeding.

Helpt u mee?

banknr. 33 53 07 450 (IBAN NL74 RABO 0335 3074 50)

t.n.v. Stéphanos, Hendrik Ido Ambacht

Algemeen Nut
begrijpende stichting
ANBI

Voor sponsoring van een weeskind bel 038 - 385 79 66 of mail adoptie@stephanos.nl

Wij bevelen het werk van Stéphanos van harte aan!

ds. A.A. Brugge

ds. D.J. Budding

ds. G. Clements

ds. A.A. Egas

ds. L. Groenberg

ds. A. den Hartog

ds. L.M. Jongejan

ds. J. Joppe

ds. M. Klaassen

ds. L.W. van der Meij

dhr. D.J. Schouten

mr. C.G. van der Staaij

ds. K. Visser

ds. W. van Vlastuin

ds. H. Zweistra

Stéphanos

Stichting Stéphanos, Adrianastraat 31,
2225 NV Katwijk aan Zee, tel. 071 - 401 69 30
info@stephanos.nl, www.stephanos.nl